

# మన ప్రజల కేళి

## అన్యాయాల సుందరం

ఆ కొండ-పుట్టాగట్టా దాటుని రాయిరప్పల గోతుల మధ్యన గతుకుల బాటలో వేసే గడ్డి కిర్రులు వేస్తున్న ముసలి దున్నలా చడి చప్పుడు లేకుండా వడుంటుంది ఆ వూరు. బొమ్మలాటలో ఓజీలు వేసుకొని ముచ్చట తిరుక్కోని ఆడపిల్లలా ఓ మొస్తరు పల్లెగా మారదామని నరావడి-నరదా నవరాడినా చాకలి కోతీసుకుపోతుం దన్నట్టు రాజకీయాలకు భయపడి యదావిధిగా వుండిపోయింది.

పొయ్యిలో పిలిలేవక పోయినా గోడకి దేపడి వటం పెట్టి పూజించటం మనదేశంలో ఆచారం అయితే, దాన్ని పాటించడం మా విడి అంటాయి ఆ వూరి గడవలు. కాయకష్టం చేసుకొనేవాళ్ళు ఆ కష్టాన్ని దోచుకునే వాళ్ళ భక్తులు, రసికలు, చిల్లర మల్లర గాళ్ళ కలిపి మొత్తం ఐదువ దల గడవలు దాకా ఉంటాయి.

### ఊరి పేరు పినిసాద

తదినం నాడు కడుపు నిండిన భోక్తలా ఎప్పుడూ మతుగా జోగుతుండే ఆ వూరికి నిద్ర పోతున్న నెత్తిమీద రాయిపడ్డట్టు చల నం కలిగింది. ఆ తాకిడికి తలక్రోలేక వూరు వుక్కిరిచిక్కి రయింది.

### ఎండలు వొళ్ళు విరియి :

అప్పుడే ఎన్నికలకి సాదా కాళ్ళొచ్చేయి!!

ఎన్నడూ ఎరుగని అంతటి ఎండలకు ఒడున పడ్డచేవలాగిల గిరిలాడి పోయేరు ప్రజలు. కెట్టాచేమా వాడిలి పోయేయి. ఊళ్ళో బావులన్నీ ఎండిపోయేయి. కేంద్రం పోయిన చెరువు పట్టాలు వంచే బంజరు భూమిలా వుంది. కేంద్రం పడ్డ కప్పలు అపొడివన లీడ ర్లలా కొన్నాళ్ళు ఆరిచి మరి చప్పుడు చెయ్యలేదు. మేత దొరికని పశువులు మనుషుల్ని తినలే! ఏదొంకలోనో కాళ్ళతంగా కమ్మ మూసేయి, చాలా మటుకు.

అవసరమైన వస్తువు దాచిపెట్టి అక్కడ సరమైనప్పుడు ఎక్కువ రేటుకి అమ్ముకునే పట్టు వ్యాపారస్తుల లోకం ఆ మారు మూల వాళ్ళకు కూడా పేగ వ్యాధిలా వ్యాపించింది. అక్కడికి రెండు మైళ్ళ దూరంలో వున్న ఎండని దిగుడు బావులో కాలవల్లో రిబ్బను ముక్క వరిమాణం వున్న నీళ్ళ తెచ్చుకొని నోటికొచ్చిన రేటు చెప్పి అమ్ముకొంటున్నారు. ఆలా కొనుక్కునే సతాల్లేవి వాళ్ళ కులం, గోత్రం మర్చిపోయి పట్లక్కగా కాళ్ళ పట్లకొని కడివెడు నీళ్ళ సంపాదించు కొని ప్రాణాలు కాపాడు కొంటున్నారు వదని వున్న పెదలకు, డబ్బున్న గౌరవనీయులకు పెనవి తెరిచి అడక్క ముందే నీళ్ళు సరఫరా అడకున్నాయి.

పడమటి వేడిగాలికి కతురు మరిగి నెగలాటంటే ఆ తపన చల్లార్చుకోడానికి నీటి చుక్క మాత్రం దొరకటం లేదు. కానీ నెలలో

పడ్డ ఎన్నికల వేడిని మాత్రం కట్ల ముంకల్ చల్లార్చు కొంటున్నారు.

ఈ కరువు కాటకాలకి కారణం కూరిపోడానికి సిద్ధంగా వన్న పురాతన దేవాలయంలో సంసాని లేకుండా వడున్న దేవుడ్ని చిన్నచూపు చూడటం... స్వామిని నిర్లక్ష్యంగా చూసిన డబ్బున్న వారిమీద, భక్తులమీద, పాపులమీద. వినుగు జనించిన స్వామి పారు మూడో కమ్మ తెరచిన ఫలితం ఈ దారుణం!

అని వూళ్లో అందరూ అనుకున్నారో లేదో గాని పూజారిగారు మాత్రం అనుకొన్నారు. ఆయన మదనని అండరిముందూ వుంచేసి. ఎటొచ్చి ఎవరూ పట్టించుకోలేదు

పాపం దేవుడు మాత్రం గర్వాలయంలో మగిపోతున్నాడు ఎండ వేడికి.

ఏ అమెరికా వాడో వచ్చి ఆ వూర్ని కొంటానంటే ఆ పని స్థితులో అందరూ ఆనందంగా అందుకు వొప్పుకోవచ్చు కానీ పెట్టి రెడ్డిగారు.... మాత్రం అందుకు సపేమిరా ఒప్పుకోయి. "నాడు జన్మ భూమికంటే నాక మెక్కడుంది." అన్న పాట వళ్ళమ్మాయి హఠాత్ నియం పెట్టెమీద పాడి విన్నించలేదు ఎప్పుడూ— ఆయాన గాంధీగారికో పాటు వుద్యమాలో పనేసి దేశభక్తిని రకంబో జీర్ణించుకొన్నవాడు కాదు. ఆయనకు ఆ వూరంటే వల్లమాలిన అభిమానం—ప్రేమ. అందుక్కారణం బంగారమ్మ అందచందాలు కావచ్చు! బీదా, బిక్కి అభిమానం కావచ్చు! సర్పంచి వచ్చి కావచ్చు!! మరేదేనా కావచ్చు! కొన్ని ఇష్టానికి పెద్దగా కారణాలు కన్పించవు—కాబోయి!

ఆయనకు దేవుడన్నా, ప్రజలన్నా వరమ భక్తి—మూడో పేడి చెంగల్రావ్ నాయుడంటే వరమ అసహ్యం. హరిజనవాడ ఓట్లంటే వరమ భయం. గాంధీగారంటే అమితమైన గౌరవం. ఆయాన వదలిసి, ముండల్ని విడిచి వుండలేరు. నెలలో పడ్డ ఎన్నికల గురించి సకమత మాతున్న రెడ్డిగారికి కరువొచ్చి పీకలమీద కూర్చోటంతో మానసికంగా కృంగిపోయేరు.

"అయ్యా! మరీసమయంలో మీరు ప్రజల్ని అడుకోకపోతే మీకు, మన మెఃబరకు ఓటెయ్యడానికి జనం వుండరు—కవాల తప్ప! ఈ కరుణులో ఏదేనా తారక మంత్రం వేసి వాళ్ళను అడు కొన్నారంటే మీ వంశ పారంపర్యంగా ఈ వదని భాయం..." అన్న మునసబు మాటలో యదార్థాన్ని కాదనలేకపోయింది ఆయన వికలిత మనసు.

"అయ్యా! నా మాట విని స్వామి వారికి కుంభాభిషేకం చేయిద్దాం—తప్పకుండా వరాలుపడాయి.... ఆసలీ అరిష్టాలకు మూలం ప్రజల్లో నా నికత్వం జరగటమే! మించిపోయింది లేదు.... ఆల యాన్ని పునరుద్ధరణ చేయించి కుంభాభిషేకం...."

"నూడు వంతులూ! నీలునేక వెజి మాడిపోతుంటే ముప్పు కుంభాభిషేకం అంటావేటి?.... ముందు వోరున్నోల్ల సంగ త్నూడ్చివయ్యా!!" అని పూజారిగారి మాట కొట్టేసినా.... పోనీ! కుంభాభిషేకం చేయిస్తేనో? అని అనిపించింది రెడ్డిగారికి.

తనమీద నమ్మకముంచి తన్నే నమ్మకొన్న ప్రజల్ని ఈ సమయంలో మీరు అడుకోవాలి!! అన్నదే ఆయన సమస్య. ఆ

రోజు రాత్రి అరుణయ బ దాబామీద భుక్తా  
 యాసం తీర్చు కుంటూ చూసినప్పుడు  
 పూరంతా న్యకావంలా... యస్సుద్దిగిపోయిన  
 ముసలానిలా కన్పించినప్పుడు ఆ యన  
 హృదయం ద్రవించింది

ఇంతెదురుగా గోడ మీద తన పేరుతో  
 పాటు 'త్రాసు గురు' మీ వోటు' అన్న  
 పెదక్షరాలు కర్తవ్యం గురించి తొందర  
 చేసేయి..

2

వడ దెబ్బ తగిన చిన్నపిల్లాడిలా  
 సూర్యుడు వడమటి తొందల వెనక వాలి  
 పోయేడు.

మిట్ట మధ్యాహ్నం తాపాకు మంట  
 ముందు కూర్చున్నట్లు హా ఇబ్బంది వచ్చు  
 న్నారు రచ్చబండ దగ్గర చేరిన జనం.

ఇంటిపట్టు పోలికలుంటే తప్పించు  
 కోవడం ఎలానో అర్థం కాని అఖరు సీను  
 దుష్టనాయకుడిలా ఆత్మకగా వచ్చేరు రెడ్డి  
 గారు.

ఉత్తర క్షణం రణరణ ధ్వని నద్దుమణి  
 గింది.

అది ఎన్నికల సభ కాదు... సంతాప సభ  
 కాదు... పురాణ కాలక్షేపం అంతకంటే కాదు.  
 మరిగి!!

"నాకు ఈ వూరికి... లాటి బందముందో  
 ఈడపేర్లు అందరికీ... గా తెల్పు. పురా  
 నాల్లో రుసిగారా నా... నీలు తేలేను....  
 ఈ గోరం నుంచి వెళ్ళు ఎలాగ కాపాడా  
 లన్న ఆలోచన పేసి పట్టణంలో ఇంజనీరు  
 గార్ని కలిపి ఓ వెనాలి అయారుచేసేం....  
 అదేటంటే.... మమారి దేవుడి పొలంలో  
 నేరేడు పెట్టుదగ్గర వె. జయందని పరిచ్చల  
 వల్ల తెల్పింది. అక్కడ బావివ్విత్రేమన  
 కందరికీ కట్టం నేకుండా నీలు సంపాదుచుకోవచ్చు. ఇది మనూరు  
 పంతులుగారు, వట్టం ఇంజనీరు గారు బాగా పరిచ్చలు జరిపి మరి  
 నెప్పేరు.... మిగతా ఇ మూలు మునసబుగారు నెప్పారు..." అని  
 గంభీరోపన్యాసం ముగించేరు రెడ్డిగారు.

చాలా ఓపిగ్గా చప్పట్లు చరిచేరు ప్రజలు.

అవకాశం కోసం ఎదురు చూస్తున్న మునసబుగారు క్షణం  
 ఆలస్యం చెయ్యకుండా మొదలు పెట్టేరు.

"రెడ్డిగారు మనందరి కోసరం తిండితిప్పలు మాని శ్రమ  
 పడి ఈ వధకం తయారు చేసేరు. అయితే.... ఇది వెదబావి కావ



టం వల్ల మనందరి కోసం కొంత ఖర్చు కావడం తప్పదు. అది  
 మనందరి కోసరం కాబట్టి.... అది మన పెళ్ళాం, బిడల కోసరం  
 కాబట్టి ఆ ఖర్చంతా మనమే భరిద్దాం. ఎలాగంటే!!.... చందలిచ్చి!  
 రెప్పొన్నుకోసం జనాంతి కడగా చూసేరు.

జవాబుగా భజన పరులు చప్పట్లు చరిచేరు.

మీమాంసలో వడ్డారు మరి కొందరు.

మెలి మెలిగా గుసగుసలు ప్రారంభం అయ్యాయి. అది గ్రహం  
 చిన మునసబుగారు అవి తారాస్థాయికి చేరుకోవక ముందే....

"అయితే అందరూ సొమ్మిచ్చుకోలేరు కాబట్టి మిగతా వాళ్ళు

కులీ అడక్కుండా బావి తవ్వకారు. ఇదికేవలం మనకోసం అని మనవి చేసుకొంటున్నాను. బాగా ఆలోచన చెయ్యండి....మరికొద్ది రోజులు పోతే మనం వక్కాళ్ళ నింది తెచ్చుకుంటున్నాం. వావులు కూడా ఎండి పోతే మనందరం ఏమై పోవాలి? - ఆయాసం తీర్చుకోవడం కోసం ఆగేరు ముసనబుగారు.

ఓ విధంగా సభ ముగిసినట్టే చాలా మంది చాలా రకాల అక్షయ ప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు. అర్జు ఎంతయ్యేది ఇదమిద్దంగా తేల్చలేదు గిట్టని వాళ్ళు. ఇందులో పెద్దలకు ఎంత మిగులుందోనని దిగులు పడ్డాయి, ఇదంతా ఎలక్షన్ స్టంట్లో...."అని కూడా అనకపోలేదు.

బీదా బిక్కి ఆ పూర్వే నమ్ముకొన్న రైతుకూలీలు కులీ అడక్కుండా కష్టపడ్డానికి నిర్ణయించేరు వాళ్ళ నిర్ణయానికి ఆ సభలోని పెద్దలు అందరూ ఓపేసేగా హారం వెలుబుచ్చారు.

ఓ మంచి కార్యం కోసం అర్జు కులూలు, మతాలు ఏకమై వస్తేయడానికి నిశ్చయించుకోవడం : ర దాయకమే! ఇదే నిజంగా గాంధీగారు కలలుకన్న రోజు".... అన్నారు అందరు పెద్దలు.

అక్షణం ముంచే చందాలు : సూలు చెయ్యడం ప్రారంభించేరు. కాపాతు కొద్దీ విరాళాలిచ్చారు. మనక రెడ్డి గారికి దక్కింది. ఆయన భక్తులు "విగీరధుడని" బిరుదు కూడా ఇచ్చారు. నిజమే నన్నారు మెహమాటమలు.

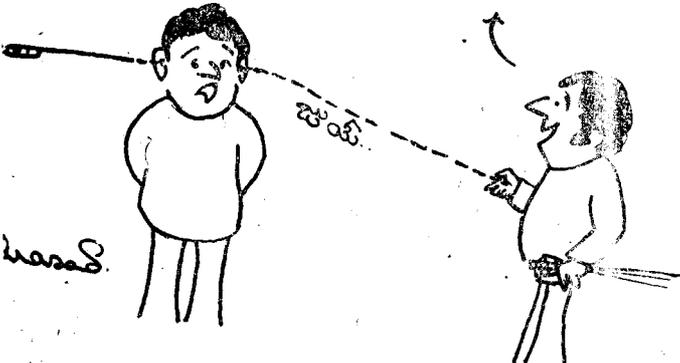
ఎన్నికలకు మంచి పునాది ఏర్పడిందని ఆనందించేస రెడ్డి గారు. ఏవోట విన్నా, ఏ పాట పాడిన రెడ్డిగారిగురించే.. ప్రతివాళ్ళు ఆకా రాజోయే బావిమీదే!!

బావి తవ్వడానికి మంచిరోజు నిర్ణయించేరు. "ప్రకృతమైన రోజు...." అ) వంతులు గారు కొబ్బరికాయ కొట్టారు. బలికూడా ఇచ్చారు దాని మీద నమ్మకం వున్న కొందరు.

వలుగులకి, పార్లక బొట్టు వెచ్చారు. గునపంతో మొదటి పోటు కొడిచేరు రెడ్డిగారు. వట్లం పొలో గ్రావర్ కెమ్ క్లక్ మనిపించేడు. తవ్వకం వని ప్రారంభమైంది.

o o o o

నీ బుర్రలకు ఏమిటి తెలియి  
యిప్పట్టేనా బుప్ప కుంటూవా.



"ఈ దెబ్బతో చెంగల్రావ్ నాయుడు ఎడ్రస్ లేకుండాపోతాడు. మీ పదవికి ఏ ముప్పు రాదు...."-భరోసా ఇచ్చేడు ముసనబుగారు రెడ్డిగారింట్లో కాఫీ తాగుతూ-రెడ్డిగారు ఆ మాటకు చిర్చివ్వ చిందించేడు.

"మీరు తలపెట్టిన పుణ్యకార్యం వల్ల అందరూ పాతవైషమ్యాల, కులగోత్రాల మర్చిపోయి అందరూ ఏకమయ్యారు. నిజంగా పూను బాగుపడానికి ఇది శుభసూచనం...." అన్నారు రాజకీయాల్లో తల వండిన జోగినాధంగాడు.

"అంటే!!-అని అనేడు రెడ్డిగారు-ముసనబుగారు మంత్రం ఆలస్యం చెయ్యకుండా అన్నారు.

"అదేవిటండి....!! అందరూ కల్పిపోయి బావి తవ్వకున్నారు. నీళ్ళొచ్చితర్వాత మరి అందరూ కల్పి వంచుకుంటారుకదా!! ఆ బావి పుణ్యమా అని నిమ్మ కులాలవాళ్ళ ఆ బావిలోనే కదండి నీళ్ళు తొడుకునేది....!! ఇంత సఖ్యత మన పూళ్ళలో ఎప్పుడేదీందా!!" అని విప్రలీకరించేరు. అందులో గూడాకం మాత్రం రెడ్డిగారి గుండెకు సూటిగా తగిలిందనే చెప్పొచ్చు.

గాంతులో యాసిక్ పోసుకొన్న టుండిపోయేరు కరణం, ముసనబులు. తమ కూర్చున్న భూమి కుంగుతున్నట్టు మతిపోయి చూసేరు రెడ్డిగారు. "అయ్యా! మరి అందరూ ఓకే చోట నీళ్ళు తోడకోవడం అంటే తర్వాత చాలా గొడవలొస్తాయి....మరి ఎవరిన్ని కాదన్నా కష్టం!! దానికి తోడు ఎలక్షన్లు...." నసిగేరు ముసనబు గారు.

"అలాగా జనాన్నందర్నీ నీళ్ళు తోడుకోనిస్తే పెద్ద కలాల వాళ్ళు ఓకే మ్యూరు....పోనీ విళ్ళను పపోరు చేస్తే ఆ కులాలవాళ్ళు చెంగల్రావ్ కు జై అంటారు...." కరణంగాడు.

రెడ్డిగారు గోడకు కొట్టిన మేకలా వుండి పోయారు.

"మనందరం ఒకటను కొంటే మరోటి జుగేటా వుంది.... మరి వాళ్ళు నీళ్ళు పట్టుకునే చోట మనంకూడా నీళ్ళు పట్టుకోవాలంటే కష్టమే మరి!!.... ఎం చేద్దామంటారు!!

"అలందరి మధ్య నీళ్ళు తోడుకోవడం మావోలకి మాత్రం సర్దావిటి!! ఆ నీలుతాగడం నాకుమాత్రం ఇష్టమేటి!!.... ఏటి పేతాం ఏదో ఆలోపెన వెయ్యాలి.... తొందరపడె వెనెలగ జరుగుతాయి.... ఈ వారం రోజులు గడిపేస్తే ఎలక్కను జరిగి పోతాయి. ఆయనక సుద్దాం."-చిరు చిరాకు ప్రదర్శించేరు రెడ్డిగారు.

శత్రుపేనల మధ్య వంటరిగా చిక్కుకు పోయినట్టుంది రెడ్డి గారి పరిస్థితి. చావులాంటి నిశ్శబ్దంలో చాలా క్షణాలు కడిలిపోతున్నాయి. కొత్తగా ఉత్పన్నమైన సమస్య అందరి మెదళ్ళకి వదును పెట్టింది.

3

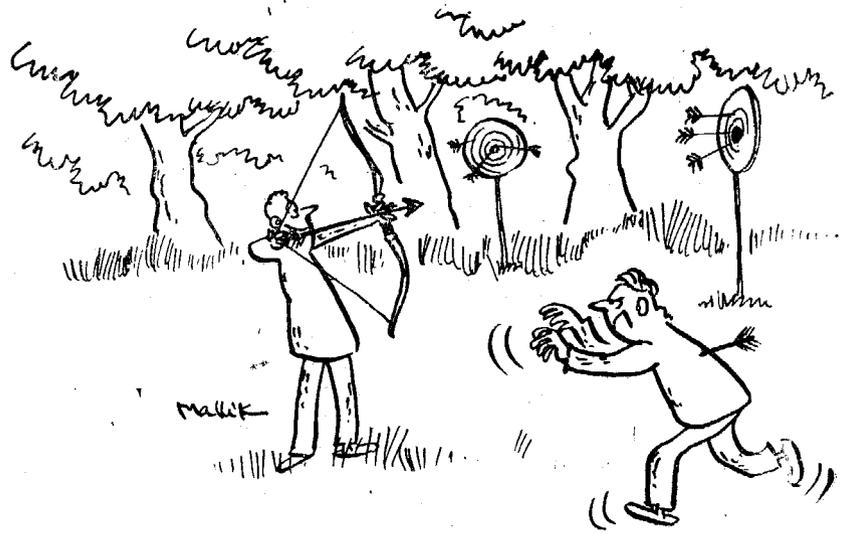
ఎన్నికల పెడి పూరిగా తగిపోయింది. వెనకబడ్డ వర్గాల వోట్లతో-పెద్ద కులాల వాళ్ళ అశీస్సులతో పెద్దిరెడ్డిగారి మనుషులు అర్జులేకుండా, శ్రమలేకుండా గెల్చేరు. అందుక్కొరణం ప్రజల కోసం పెద్దిరెడ్డిగారు అనుక్షణం పడున్న శ్రమ.

గెలిచిన సంబరంలోకూడా రెడ్డిగారు ప్రజల్ని మర్చిపోలేదు. బావిలో ఇంకా జల వడకపోవడం ఆయన్ని బాధించని క్షణం లేదు.

బావిలో నీళ్ళు పగల కటాక్షించమని దేవుణ్ణి వర్షనల్ గానూ, వర్షిక్ గాను ప్రార్థించేరు.

నీళ్ళు పడింతర్వాక రాజోయే పరిస్థితి ఎలా ఎదుర్కొనాలోనా ప్రతిరాత్రి ఆయన చింతిస్తుంటే ఓ రాత్రి దేవుడికి శాలివేసి తరుణోపాయం కలలో బోధించి మాయం అయ్యేడు. ఆ సంతోషంలో ముననబుగారికి, పూజారి పంతులు గారికి వెంటనే కబురు చేసేరు రెడ్డిగారు.

ముంద దగ్గర యిద్దులో ముని గి. పోయి ముననబుగారు గజేంద్రుడి కేక విన్న విప్రుమూర్తిలా వున్న పళంగా పారి పోయేరు రెడ్డిగారి పంపాన.



“ఏలే బాబు! అంత అర్థరాత్రి పూట కబురు పెట్టేరు?!” - ఆనల్ని దూరమైన దేవుడనన్నీ గుర్తుచేసుకుంటూ అన్నారు ముననబుగారు.

“ఇన్నాల్లనుం: మనం అనుకొంటున్న ఇనయం గురించి ఓ ఆలోచనవచ్చింది.... వెణం ఆగు పంతులుగారు కూడా వస్తారు....” - అని ఆయన మరొక పూరి చేసే లోపలే హుటాహుటిగా వచ్చేరు స్వామి భక్తికారయణుడు కావటంతో. వినయంగా చేతులు కట్టుకొని విచ్చిన్నారు.

రెడ్డిగారు చీకటి చీలేలా పలకరింపుగా నవ్వేరు.

ముగ్గురి మధ్య మౌనం పహారా కాస్తాకొంది.

ఆయుధాలు ఇవ్వడానికి అమెరికా ప్రెసిడెంటు-భస్మాసురు డికి వరం ఇవ్వడానికి శివుడూ కూడా అంత ఇబ్బంది పడుండరు. కానీ రెడ్డిగారు తమ దేవుడయ్యాకొన్న విషయం చెప్పలేక వరకం అనుభవించేరు.... క్షణాలు నెమ్మదిగా జారుకొన్నాయి.

“అయ్యో! తమరు విలిపించిన కార్యం....” - మొహమాటంలో కుంచించుకుపోతూ నెమ్మదిగా అన్నారు పూజారిగారు.

“నానిదాకా మత్యెయ్యోతుంటే దీనినిగా ఆపడాడయ్యా పానం మనేమురు.... గుండె తక్కుణం నలిగిపోనాది. అందుకే ఆలయం బాగుపెట్టుమని.... దాంతో పాటు మంచి అభివేకం కూడా పేయిద్దామని ఆలోచనాచ్చి నీకు కబురంపేను.... మరి ఇలాంటి ఇనయాల పే వెలియోయ్యాలి గదా!” - అని ముందు మాట పలికి దేవాలయం బాగోగులకి అయ్యే అర్చన గురించి వర్ణించారు.

మేధమెటిక్స్ విస్తార్ని మమార్నీ గురించి పాఠం చెప్ప మన్నంత ఇబ్బంది పడ్తున్నారు. ముననబుగారు. అర్థరాత్రిపూట దేవుడి బాగోగుల గురించి మాట్లాడుకుంటున్న ఇద్దర్నీ చూసి.

సుదీర్ఘ చర్చల అనంతరం పూజారిగార్ని వంపించేరు ఇన్నాళ్ళకు ఆలయం గురించి పట్టించుకుంటున్న పెద్దల్ని రెడ్డిగారి దొడ మనసును పడిపడే కొనియాడుకుంటూ, సంబరవర్షా వెళ్ళి పోయేరు పంతులుగారు.

విన్నో- వాసన నాసికలకు తగిలినా ముననబుగారు రెడ్డిగారి వ్యూహం గురించి ఆలోచిస్తున్నారు.

చీకటిచ్చిన వెళ్ళటి మత్తులో పూరంతా బుద్ధిగా నిద్దర బోతోంది. సరిగా అప్పుడే రెడ్డిగారు ముననబుగారికి గీతారహస్యాన్ని వికడ పర్చేరు.

4

ఆ సంబరం గెల్చినవాడి ఆనందం కాదు !! ఇరివె రోజులు పెషడ్ ప్రయాసకు ఫలితం దొరికింది. తిండి, తిప్పలు మర్చిపోయి నిరాశ, నిస్పృహలు దూరం చేసి అహో రాత్రులు కష్టించినందుకు దేవుడు వరమిచ్చేడు.

బావిలో నీళ్లు పడ్డాయి !!

“నిజంగా దేవుడున్నాడు....!!” - అని మరో మారు అనుకున్నారు అందరూ; ఇల పూరిన ఆ బురదలో చిందులేసేరు క్రమ మర్చిపోయిన ఆ ఆనందానికి అవధులేవు.

జుట్టువ్కల ఏ పూళ్ళోనూ లేనంత బావి!!

చిందులేసేరు - గెంతులేసేరు. దేవుడికి తల వాచిపోయేలా కొబ్బరికాయలు కొట్టేరు. దేవుడే రెడ్డిగారి రూపంలో అవతార మెత్తి నీళ్ళాచేలా చెప్పేరన్నారు. కాదని మోత్రం ఎవ్వరూ అనేడు

విల్లా, పెద్ద అందరూ ఆనందంలో వుక్కిరి బిక్కిరయ్యేరు. ఇల ఎక్కడ పడిన చెప్పిన పంతులుగార్ని, ఇంజనీరు గార్ని పూల మాలలో పూరేగించేరు.

పోతొచ్చిన సముద్రంలా అందరూ కేకల్తో, అరుపుల్తో కది  
లాల్చేరు రచ్చబండ దగ్గరకు. రెడ్డిగారికి తదితర (??) పెద్దలకు  
వేదోక్తంగా సన్మానించేరు.

అవకాశం దొరికిన అందరూ పువన్యపించేరు.

పూజారి వంతులుగారు రచ బండ మీద నిల్చుని నిక్కబట్టగా  
పుండమని సౌజ్ఞ చేసేసరికి నిక్కబట్ట చల్లగా ఆవరించింది.

గాల్లో ఎగురుతున్న కుంకమ ఇంకా నేలను తాకలేదు.  
అరుపులు ప్రతిధ్వని ఇంకా విన్నిననే వుంది....

నిక్కబట్టంలో అందరూ చెవులు రిక్కించేరు.

“దేవుడు మనల్ని చల్లగా చూసేడు. మన ప్రాణాలు  
కాపాడుకోడానికి గుక్కెడు నీళ్ళు ప్రసాదించేడు. ఆనందం కల్గి  
నప్పుడు దేవుణ్ణి మర్చిపోవడం చల్లగా లక్షణం. ఆయన లీల  
కాబట్టే స్థలంలో నీళ్ళు వదాయి. ఈ పుణ్య కార్యానికి అందరూ  
చేయూత నిచ్చేరు. అలాగే శిథిలావస్థలో వున్న మన దేవాలయం  
బాగు చేయించి స్వామివారికి అర్చనలు చేయడామన్న సంకల్పం  
కలగడం, అందుకు వెదలందరూ ఒప్పుకోవడం జరిగింది....  
అందుకే భగవత్ కార్యానికి కూడా...”

“వంతులు గారూ మీ అభిప్రాయం అర్థమైంది. దేవుడి  
గురించి మీరింత యిదిగా చెప్పాలి!.... పర్జిలారూ! వంతులు  
గారు చెప్పినట్లు మన దేవుడి గుడి మనం బాగుచేయించాలి.... ఈ  
విషయంలో కూడా ఎవ్వరికీ భారం లేకుండా వుండేలా చిన్న  
వథకం ఆలోచించేం. అదేవిటంటే...! మన బావిలో తోడుకోబోయే  
నీళ్ళకు అంటే బిందెకు ఒకే వక్క పావలా చొప్పున స్వామి వారి  
కోసం చెల్లించాలి. అలా వచ్చిన నిమ్ముతో గుడిని బాగు చేయించ  
డమే కాక ఎన్నడూ జరుగనటువంటి గొప్ప అర్చన జరిపించి  
మనకున్న భక్తిని వెల్లడించుకోవాలని నిర్ణయించే....” అని  
కరణంగా అనంగానే ఆకాశం దిగి పోతున్నట్లు చప్పట్లు మారు  
మోగేయి.

వథకానికి అందరూ వూహించగా ఆమోద ముద్రవేశారు.  
అన్ని కులాల వాళ్లు ముక్కతంతు తమ సమైక్యత మరో మారు  
నిరూపించుకొన్నారు, అదే జనం రెడ్డిగారికే ఈ బాధ్యతలు కూడా  
జలవంతంగా అంట గట్టేరు.

ఇంత కాలానికి తన గురించి పట్టించుకొంటున్న భక్తుల్ని  
తల్చుకుని వుప్పొంగి పోయేడు అగ్రారి దేవుడు.

5

వథమటి వేడిగాలి దుమ్ముతో పాటు ప్రాణాల్ని కూడా  
సునాయాసంగా తీసుకుపోయేలా వుంది. కొండల్ని పీల్చేసేలా  
వుంది ఎండ.

బావి దగ్గర నీళ్ళతోడుతున్న పతి బిందెకు సుంకం వసూలు  
చెయ్యడం ముసనబు గారికి ప్రమయి దేవుడి కోసం, రెడ్డి గారి  
కోసం అనందంగా అజమాయిషీ చేసేస్తారు.

దేవాలయ పునరుద్ధరణ కార్యక్రమం చురుగ్గా సాగుతోంది.

అంత భయంకరమైన ఎండలోనూ బీద, బిక్కి అలగా  
జనం (??) రెండు మెళ్ళ దూరంలో వన్న దిగుడు బావుల్లో నీళ్ళు  
తెచ్చుకోవడం మానలేదు. అందుక్కారణం కొంతగా తవ్విన  
బావిలో నీళ్ళెండి. పోయికాదు - తోడుతున్న నీళ్ళకి సొమ్ము  
యిచ్చుకోలేక.

అందరికోసం అని బావి తవ్వినా అది కొందరికే పువయోగ  
పడటం అందర్నీ బాధించలేదు.

“బావూ! అందరికోసం అన్నెప్పి కూలీ కూడా అడక్కుండా  
బావి తవ్వినాం గదా! మరిమాకు గుక్కెడు నీళ్ళియ్యకపోతే మా  
వేటై పోవాలి? ! .... మాకాడ సొమ్మెక్కడ నుంచి ఎలు  
పొందండి? ! .... కుసంత కనికరించండి బావూ! —” అని  
ఎవరూ ఎవర్నీ ఆడగలేదు. కారణం....

వసూలు చేస్తున్న ప్రతిపైసా దేవుడికోసం.....!.... ఆయన  
గుడికోసం! అర్చనల కోసం!:

“సావులారీ కోసం సొమ్ముచ్చుకొనే ఆదురుటం మనకా!  
నేడు.... సి. సి. .... కి తం జల మ లో ఏ పావ మో  
పేసుంటాం ....” — అని పరురకాలుగా తమకి తామే సర్ది  
చెప్పుకొన్నారు పేద భక్తులు.

“సాటి మనిషి సర్ది పోతున్నా ఎవ్వరూ పట్టించుకోరు ....  
అదే కనబట్టి ఆ పాడు దేవుడు కోసరం మాత్రం అందరూ  
ఏకమై పోతారు.... మీకు లాభోళ్ళందరూ పేరిపోబట్టె ఆడూ  
పెద్దోలవెవు పేరిపోయి గుళ్ళమీద గుళ్ళు కట్టించేమకొంటున్నాడు.  
మీరు బాగుపడాలంటే ముందుగాల అడ్చి తొలగించాల....” —  
అన్న ఒక్కడూ అర్థ బలం, అంగ బలం లేని వాడు .... బహుశా  
నా సేకుడేమో! అందుకే ఆతగాణ్ణి ఎవ్వరూ పట్టించుకోలేదు....  
అతని ఆమాయకత్వం చూసి జాలి వధారు.

స్వామివారి మీద, దేవాలయం మీద అంత అర్థంబుగా  
పెద్దలకు భక్తి ఎందుకు కల్గిందో పూజారి గారు ఆలోచించలేదు.

“ఒక్కసారి ధైర్యం, దేవుడు రాజకీయాల్లోకి మా బాగా  
పువయోగ పడారు.... కర్ర విరక్కుండా పామును సంపాల....”  
అన్న రెడ్డిగారి ఉవాచల్లో ఆంతర్యం తెచ్చుకోడానికి ముసనబుగారికి  
ఆటేకాలం పట్టలేదు.

“వారి బుర్రకు పదునెక్కువ....! లేకపోతే ఈ పాటికి కలాల  
పేరుతో తన్నుకు చచ్చి బావి పూడ్చేవారు....” — అని జగన్నాథం  
గారు రెడ్డిగారి తెలివితేటల్ని మనసులో మెచ్చుకున్నారు.

ఆ వూరి దేవుడు వెళ్ళి ముహూర్తం పెట్టగానే కార్యం  
రోజెప్పుడో లెక్క వేసుకొనే కుర్ర వెళ్ళి కొడుకులా ఆనందంతో  
తబ్బిపై పోతున్నాడు గర్వాలయంలో — ఆయనకు భక్తుల గోడు  
విన్నించుకునే వోపిక లేదు — అందునా అలగా భక్తులు....! \*